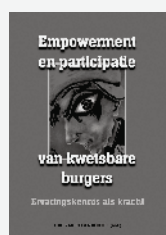

Empowerment

Empowerment en participatie van kwetsbare burgers bevat een bloemlezing van een aantal thema's die centraal staan in het lectoraat Empowerment en maatschappelijk kwetsbare groepen van Fontys Hogeschool Sociale Studies in Eindhoven. Dit lectoraat wordt geleid door prof.dr. Tine van Regenmortel die van empowerment haar levenswerk maakt heeft. Het boek biedt geen uitgebreide theoretische verhandelingen over empowerment, maar gaat vooral over praktijktoepassingen. In elf hoofdstukken beschrijft zij evenzoveel thema's. Hierdoor ontstaat een breed palet van invalshoeken. Thema's die aan de orde komen zijn: Cliënt- en burgerparticipatie, ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid, armoede, kwartiermaken en maatschappelijke steunsystemen, zelfhulpgroepen en kwetsbare ouderen. Van Regenmortel is ook actief in Vlaanderen en aan dit boek dragen ook een aantal Vlaamse auteurs bij. In Vlaanderen wordt eerder het armoedeperspectief gehanteerd dan bijvoorbeeld het GGZ-perspectief zoals in Nederland. Hierdoor valt bijna vanzelfsprekend een meer natuurlijk accent op sociale, in plaats van op individuele aspecten van ziekte.

In een aantal bijdragen wordt stilgestaan bij het historisch perspectief. Hieruit blijkt dat participatie en empowerment gezien moeten worden tegen de achtergrond van

maatschappelijke ontwikkelingen. Het vraagt een voortdurende strijd om mee te mogen doen en er bij te horen. Beurtelings vormen de zorg en de samenleving hierbij het decor. Zoals onder meer Angeliek Meijer, Jean Knooren en Annemargriet Lok beschrijven, zien we in de zorg een emancipatorische ontwikkeling van de cliënt richting medezeggenschap en ervaringsdeskundigheid. De waarde van persoonlijke kennis van mensen over vormen van psychosociale kwetsbaarheid komt naar voren in de bijdragen van Annemarie

Heuver en Harrie van Haaster (over participatie in onderzoek en beleid), Lut Goossens en Hanneke Henkens (ervaringsdeskundige begeleiders die werken met mensen in armoede respectievelijk in een maatschappelijk steunsysteem). Verschillende auteurs betogen dat empowerment niet kan bestaan zonder acceptatie van de eigen kwetsbaarheid en (onderlinge) sociale steun. Dit komt onder andere aan de orde in de hoofdstukken van Bienke Janssen (kwetsbare ouderen) en Mariet Paes (informele zorgnetwerken). Paes zoomt ook in op het beleidsniveau. Zij pleit voor een breed beleidsperspectief waarin aspecten van participatie en ondersteuning beide een plek hebben. Raf Janssen werkt dit uit voor Vlaanderen, waarbij gemeenten samenwerken met de anti-armoede beweging en maatschappelijke organisaties. Jos Terhaag bespreekt hoe empowerment als perspectief kan worden gebruikt bij sociaal agogische opleidingen.

De kracht van het boek is dat het een mooi overzicht geeft van allerlei terreinen en invalshoeken waarop het empowermentparadigma toepasbaar is. De rode draad is echter niet eenvoudig te ontwaren. Ook de inleiding van Tine van Regenmortel is hiervoor te summier. Door de grote variatie aan thema's, abstractieniveaus en verschillende schrijfstijlen leest het boek niet 'vloeiend'. Veel beter is om op basis van inhoudsopgave en inleiding een keuze te maken en vervolgens het bijbehorende hoofdstuk te lezen.

Jean Pierre Wilken, lector Hogeschool Utrecht

• Tine van Regenmortel (red.) [2010], *Empowerment en participatie van kwetsbare burgers. Ervaringskennis als kracht*. Amsterdam: SWP, 230 pp. ISBN 908-85-0166-1, € 26,95

Wat en wie werkt?

Vragen naar de effectiviteit van de hulpverlening zijn niet nieuw, maar er wordt in toenemende mate onderzoek naar gedaan. Wie daarover meer wil weten, kan goed terecht bij de up-to-date publicatie *Zorgen dat het werkt* van Pijnenburg c.s.

Dit boek heeft betrekking op de jeugdzorg, maar is ook leerzaam voor hulpverleners in andere sectoren.

Huub Pijnenburg werd in maart 2010 lector aan de Hogeschool van

Arnhem en Nijmegen, met als onderzoeksgebied *Werkzame factoren in de zorg voor de jeugd*. In het eerste deel van het boek staat zijn lectorale rede, het tweede deel bevat teksten van vier gerenommeerde deskundigen die zich bij zijn aantreden uitspraken over aspecten van het onderzoeksgebied.

Pijnenburg begint met een overzicht van recente ontwikkelingen in de jeugdzorg en introduceert het Integratief Werkzame Factoren (IWF)-model, dat zich richt op de wisselwerking tussen micro-, meso- en macrofactoren die invloed hebben op de resultaten van de jeugdzorg. Hij gaat in op macro- en mesofactoren in zowel het domein van Beleid en Praktijk (beleidsontwikkeling, het imago van de sector, samenwerkingsnoodzaak) als van Kennis en Kwaliteit. In laatstgenoemd domein gaat het om het ontwikkelen en ontsluiten van kennis in bijvoorbeeld databanken om implementatievraagstukken, en het belang van tweerichtingsverkeer tussen *evidence based practice* (EBP) en *practice based evidence* (PBE).

Voorts belicht Pijnenburg op microniveau de persoonlijke kenmerken van hulpverleners en cliënten, hun 'alliantie' en de rol van hoop en verwachting. Extreme standpunten als die van orthodoxe aanhangers van EBP en van *common factor hardliners* die resultaten vooral toeschrijven aan non-specifieke interventies (vooral persoonlijke kenmerken van de hulpverlener) acht hij niet verdedigbaar.

Pijnenburg besluit met een overzicht van de projecten waarmee zijn lectoraat zich gaat bezighouden. Daarna volgen de artikelen van Jo Hermanns, Tom van Yperen, Giel Hutschmaeckers en Adrie van Montfoort.

Hermanns ('Goed geregelde jeugdzorg?') laat onder meer zien dat plaatsing van kinderen in jeugdinrichtingen niet kan